

Hans Bloem

Radiologische algoritmen

Streven naar doelmatigheid en kosteneffectiviteit heeft, mede door de toename van diagnostische en therapeutische mogelijkheden, in toenemende mate invloed op onderzoek en klinische activiteiten. Voor radiologen en behandelend artsen zijn er een aantal uitgaven beschikbaar die bedoeld zijn als hulpmiddel bij het kiezen van diagnostische tests.

Allereerst is de tweede editie van het *Diagnostisch Kompas* (1999-2000) verschenen. Dit is een tweejaarlijkse uitgave die onder meer aan alle artsen in Nederland wordt toegezonden. Een groot voordeel is dat de informatie actueel is en voor iedereen toegankelijk. Naast enkele algemene hoofdstukjes, waaronder het basale maar nuttige hoofdstuk over epidemiologie en diagnostiek, bestaat het Kompas uit 235 klinische probleemstellingen en hoofdstukken over diagnostische methoden (klinische chemie, microbiologie, beeldvormend onderzoek, nucleaire geneeskunde, functieonderzoek, klinische genetica, pathologie en referentiewaarden).

De klinische probleemstellingen zijn het meest relevant. Een belangrijk deel van de probleemstellingen is echter niet relevant voor radiologen. Voor zover er probleemstellingen zijn waarbij beeldvorming op enigerlei wijze wel een rol speelt of kan spelen is de informatie correct. De radiologen uit het AZM die verantwoordelijk zijn voor de radiologische informatie, hebben uitstekend werk geleverd. Aanvullende diagnostiek wordt in een tabel gepresenteerd en valt in een klinische context. Indicaties worden helder verwoord, en voor zover beschikbaar is er informatie over accuratesse van tests. Er zijn geen daadwerkelijke beslismomen die kunnen worden doorlopen. De kruisreferenties naar elders in het boek beschikbare informatie zijn bijzonder waardevol. De referentielijsten zijn aangenaam kort en bevatten de meest relevante literatuur.

Met name gezien de grote hoeveelheid probleemstellingen die voor radiologen niet relevant zijn lijkt deze uitgave mij vooral geschikt voor niet-radiologen en radiologen die, geconfronteerd met een specifiek probleem, willen nalezen welke niet beeldvormende testen ook alweer relevant waren.

De richtlijnen van de *Royal College of Radiologists (making the best use of the department of clinical radiology, editie 1998)*, is een handzaam pocketboekje dat een aardig algemeen overzicht geeft over welk onderzoek geschikt is bij een bepaald algemeen klinisch probleem. In deze zin lijkt het een beetje op het *Diagnostisch Kompas* en ook op 'The Appropriateness Criteria' van de ACR. De basis van dit soort uitgaven wordt vooral gevormd door experimentele en observationele studies alsmede expert opinions. De kwalitatief te prefereren gerandomiseerde klinische onderzoeken, meta-analysen en systematische overzichten zijn helaas minder beschikbaar. De inbreng van de auteurs is derhalve belangrijk en bepalend voor de diepte van de gepresenteerde informatie. Het *Diagnostisch Kompas* en 'The Appropriateness Criteria' van de ACR gaan hierin veel verder dan de wat oppervlakkige uitgave van de Royal College. De informatie is vaak erg voor de hand liggend (bijvoorbeeld: het is niet geïndiceerd een thoraxfoto te maken bij een bovenste-luchtweginfectie). Bij meer complexe zaken wordt niet duidelijk een voorkeursoronderzoek genoemd (bijvoorbeeld bariumonderzoek of endoscopie). Een soortgelijk probleem is dat er geen echte algoritmen zijn waarbij afhankelijk van de bevindingen een vervolg wordt geadviseerd. Het zijn dus meer algemene opmerkingen die alleen een eerste indruk geven voor een beginnening en niet helpen in meer complexe situaties. Een ander probleem is dat de inhoud soms feitelijk discutabel is, bijvoorbeeld het maken van alleen een overzichtsfoto bij een acute buik. De auteurs volstaan wel met de opmerking dat de strategie afhangt van de lokale situatie en noemen CT als een mogelijk instrument. De rol van echografie wordt überhaupt niet genoemd.

Samenvattend betreft het inhoudelijk een aardige introductie voor de novice, maar het boek zal zeker geen impact hebben op het niveau van medisch specialist of wat oudere assistenten.

Dit jaar verscheen ook de tweede editie van *What to order when* van Eisenberg en Margulis (Lippincott Williams & Wilkins). Deze pocketuitgave bevat 300 klinische problemen onderverdeeld in tien hoofdstukken (orgaansystemen). Elk hoofdstuk is geschreven door experts op dat gebied (Resnick, Dunnick, Putman, et cetera). De

beginpunten van elk klinisch probleem zijn naast 'signs and symptoms' vooral 'disorders'. Vervolgens is elk probleem opgebouwd uit de onderdelen 'presenting signs and symptoms', 'common causes', 'approach to diagnostic imaging' en soms aanvullende 'notes' met diverse informatie. Ook hier dus geen echte algoritmen, maar wel beknopte waardevolle informatie over zinvolle tests geplaatst in een klinische context. Nadeel is dat er geen referenties worden opgegeven. Vergeleken met de uitgave van de Royal College is de hier aangeboden informatie diepgaander en dus bruikbaar. Uiteraard is het perspectief Amerikaans en niet Europees, hetgeen soms een nadeel is. Ook hier speelt echografie geen rol (CT wel) bij de analyse van acute buik. De kwaliteit is verder goed en modern. Zo wordt er bijvoorbeeld uitgegaan van ontwikkelingen op het gebied van de nieuwste MR-technieken (diffusie), PACS, digitale acquisitie, multi-detector ring CT, et cetera. Kosteneffectiviteit wordt gebruikt in de adviezen en er is in een appendix een lijstje met globale kosten van onderzoeken in verhouding tot kosten van een X-thorax. Zo is een CT volgens dit lijstje zeven- tot tienmaal zo kostbaar als een X-thorax. Appendix 1 bevat bondige waardevolle informatie over afbeeldingstechnieken (bijvoorbeeld MR, digitale röntgen, et cetera) geschreven voor de aanvragende arts. Aanvragende artsen en assistenten radiologie zijn de doelgroep van deze uitgave.

Tot slot zal eind van dit jaar bij de Tijdstroom een Nederlands algoritmenboek verschijnen gebaseerd op multidisciplinair gemaakte en gedurende twee jaar in het LUMC geteste beslisbomen. Het betreft 140 beslisbomen, geplaatst in de klinische context, elk uitgaande van een klinische vraagstelling. Elke beslisboom is voorzien van een korte verklarende tekst met enkele referenties. Ook hier bestaat de doelgroep uit aanvragend artsen en assistenten radiologie.

Prof.dr. J.L. Bloem

Leids Universitair Medisch Centrum

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.